

AL23
7D
SHKODER

DE NUMMIS REGUM MYSIAE
SEU RASCIAE

VENETIIS, 1750
(KOPJE UNIKE)

Xshqnumism

IT
SHKODER

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

DE NUMMIS
REGUM MYSIÆ
S E U
R A S C I Æ
A D
VENETOS TYPOS PERCUSSIS
COMMENTARIOLUM.

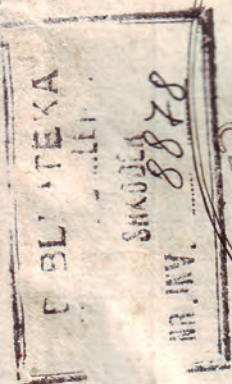

VENETIIS MDCCL.

Ex TYPOGRAPHIA ALBRITIANA.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

8-11-1900

DE NUMMIS
REGNI MONTIS

ALBANIE

*Numquam liquidum , sincerumque ex
turbido venit .*

Publ. Syr. Mim.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

IOANNI. EMO.
D. MARCI. PROC.
PIO. FORTI. PRVDENTI
OB. RES.
DOMI. FORISQVE.
FELICITER. GESTAS.
DE. REP. OPTIME. MERITO.
OPELLAM.
HIERON. FRANC. ZANETTI
AL. F.
TVENDAM. COMMENDAT.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETTI"
SHKODER (2018)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Venetæ Monetæ dignitas ex eo maxime elucet quod & priscis illis temporibus, quibus nondum florentissimæ Reipublicæ res ad summum gloriæ & magnitudinis fastigium pervenerant, a potentissimis Principibus cum propinquare tum longe diffitarum regionum, libenter suscepta, immo avide conquistata deprehendatur. Nec mirum. Quum probitate metalli, elegantia quadam formæ, & ponderis constantia præ cæteris omnibus quæ hac illac tunc temporis percutiebatur, fortasse polleret. Hinc Ducatus aureus Joannis Danduli ætate primum Venetiis percussus, expeditissimo itinere ad extremas Orientis & Occidentis oras deductus, & longe lateque diffusus. Hoc præcipuum nostratis Pecuniæ decus.

Sed & de altero satis antiquo ac forte in hunc diem cives nostros latenti, Venetæ Monetæ honore, nunc differere est animus; ut non solum eam iam ubique libenter susceptam, sed illius etiam typorum formam neque brevi temporis intervallo, neque angusto loci spatio a summis Regibus adoptatam, scribendo com-

monstremus. Ad hoc potissimum duabus de causis adducimur : argumenti nempe novitate , & desiderio , quo iamdiu distinemur , ea omnia , quæ ad augendum dulcissimæ Patriæ splendorem facere possunt , e latebris in publicam lucem vindicandi.

Nummos argenteos Regum Mysiæ seu mavis (*a*) Rasciæ , qui Sæc. XIII & XIV floruerunt & pondere & forma Venetis Sæculorum eorundem per quam similes , oculis aperte testantibus , nemo ibit inficias. Eruditis iam explorata res est. Venetum *Grossum* seu *Matapanem* [Monetæ genus primum Henrico (*b*) Dandolo Duce percussæ Ann. ab V. C. DCCCLXX.] accurate referunt ; si nomina D. Marci , ac Ducis excipias , Quorum loco

(*a*) Nomine Rasciæ hic intelligas cum Bonfinio , & Sambuco (*Rer. Hung. pag. 300. , & 750.*) *Mysiam Superiorem* , seu cum aliis *Orientalem Servie partem* a Rasca flum. per eandem labente tali adpellatione donatam. Ibi urbes præcipue Alba-Græca , Semendria &c. Vide Brietium , Baudr. & Ferrar. in Lex. Geograph.

(*b*) Hic [Henr. Dandul.] Monetam argenteam vulgariter dictam *Grossi Venetiani* , vel *Matapani* cum imagine Jesu Christi in throno ab uno latere , & ab alio cum figura Sancti Marci & Ducis , valoris viginti sex parvulorum primo fieri decrevit . Andr. Dand. in Chron. Lib. x. p. 31.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETTI"
SHKODER (2018)

5
loco D. Stephani Servia patroni, & Regis imperantis nomina adnectuntur. Cæterum differentia nulla, ut Venetiis potius quam alibi cufos primo intuitu facile credas. Cur vero, quo, tempore, quave ratione hoc factum, brevi dicemus, hæc tractationi nostræ materiam dabunt.

Sed antequam ad Nummorum inlustrationem manum admoveamus, operæ pretium duximus nonnulla præmittere de inlustri Neemaniorum familia, ex qua Reges Rasciæ primum dati. Hæc argumento satis tenebroso quid luminis adlatura non iniuria adfirmamus.

A Sacerdote quoddam Græco, ortum duxit Neemania gens. Huius filius fuit Gliubomir Tarnovia (*Tarnou*) Dux, ex quo natus est Urosc, seu mavis Uroscius pater Dessæ, (*c*) qui Anno MCLXI Radoslāvium III Draghihnæ Regis filium, paterno pepulit Regno, rerumque potitus est.

In ditione armis parta successit illi filius Neemania nomine, qui auctis bel-

A 3 lo

(*c*) Filiam Dessæ nupsisse Leonardo Vitalis Michael Venetiarum Ducis filio, auctor est *Cangius* in Fam. Slavonicæ & Dalmaticæ.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

lo, & in diem florentibus domesticis rebus, nomen ex suo Neemaniae genti, & sibi (*d*) Mega-Iupani [hoc est Magni Ducis] titulum imposuit. Ann. deinde MCLXXXIX a Friderico Cæsare I in Syriam abeunte, imperiali auctoritate in ditione rite firmatus, de medio sublatus est; filio Thiomil hærede relicto, qui brevi parentem sequutus, locum fecit Simoni fratri, a quo continuata Neemaniorum soboles.

Hæc illius gentis exordia, si Orbino (*e*) credas. Apud alios rerum harum Scriptores alia invenias. Sed quum rem implicatam & altis adhuc tenebris suffusam deprehenderemus, neque expiscari vacaret, fidem potius Orbino adhibere maluimus quam longa nimis disquisitione Lectores nostros, inutili forte nisu, torque-

(*d*) Vocis hujus etymon vide apud Cangium in Not. ad Lib. IX Alexiad. Annæ Comnenæ. „ Ita „ appellabant Servii & Dalmatæ Regionum Præ- „ fectos, seu qui proximam a Rege potestatem „ habebant, inquit Cinnamus, voce Nicetæ in „ Isaacio Lib. III. n. 4. Porphyrogenit. de Adm. „ Imp. cap. xxix. *Zupanos*, *Supanos*, *Mega-Iupanos*, „ *Magnos-Iupanos*, & *Archi-Iupanos* eos appellatos apud Script. passim invenias.

(*e*) Regn. degli Slav. pag. 247.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

7

quere. Si quis plura desiderat (f) Hungaricarum, (g) & Dalmaticarum Rerum Scriptores consulat, iisque addat Niceph. Greg. Lib. VI. Hist. Byzant. Nicetam Choniatem in Annal. & Annam Comnenam in Alexiad. Lib. VII.

Nunc ad propositum redeamus.

Omnium primus, qui Regum (b) horum unicum Numisma ediderit Ducangius; e Ducangio subinde (i) Bandurius. Ii editum ab se Nummum Uroscio Romanæ Imperatori Ann. MCCCLXVI censent. Unum etiam protulit Muratorius; alterum Lirutius. Sed ambo vitio Chalcographi satis male representati. Quinque nunc primum e scrinio nostro exhibemus nos. Equidem plures ad hunc diem nobis inciderunt in manus. Sed ab edendis abstinuimus. Qua de causa, accipe. Ex quo primum

A 4

Ra-

(f) Francofurti. Apud VVeichel. 1600.

(g) Amstelod. Apud J. Bleu. 1668.

(b) Reges Servie aliquando etiam appellati sunt *Despotæ*, & *Crales*, testibus Gretsero. Observat. in Georg. Codin. Lib. II. c. I. Spandugino Historia Turcic. apud Sanfovium, & aliis, quos, si lubet, videas ap. Andr. Joseph Gittio, in opere cui titulus *Lo Scetiro del Despota* impressi. Neapol. 1697, in quo plura de Neemania gente passim invenias.

(i) Num. Imp. Tom. II. pag. 772.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Rasciæ Reges Monetam ad Venetos typos cudere cœperunt [quod XIII ineunte Sæculo factum] nonnulli eorum eodem five Stephani five Uroscii nomine insignes in regno confederunt. Hinc quum nullum ætatis indicium hisce in Nummis [parum admodum inter sese discrepantibus] Regum nomina subsequatur , sed omnes solo five Stephani five Uroscii nomine obsignati deprehendantur , sola omnino characterum , imaginumque forma de illorum ætate iudicium ferre conantibus observanda remanebat . Nummos itaque nobis inter se diligentissime conferentibus ut quem prius quem posterius conlocandum sciremus , aperte adparuit , hos tantum , quos exhibemus inter se revera differre ; cæteros omnes alicui ex quinque nostris cœvos , eodemque typo percussos. Hæc in causa fuerunt cur his probatis , reliquos omnes missos faceremus . Sed ut æquius certiusque hac in re iudicium ferremus , & veram [quantum fieri poterat] unicuique adsignaremus ætatem , eos cum Venetis *Grossis* annorum illorum , quibus respondere nobis videbantur conferri curavimus . De vero certoque tem-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

pore , quo quisque Venetorum *Grossorum* percussus , nullum dubium , nomine Ducis manifeste prodente .

His ita præmissis , primus nobis se se offert (*) Nummus inspiciendus Stephani nomen præferens . Hunc si cum Grossis Henrici Danduli , & Petri Ziani conferas , differentiam nullam deprehendes . Idem pondus , eadem forma ac metalli probitas , imagines eadem , iidem prorsus characteres . Quamobrem Stephano I, quem Ann. MCCXVI regali honore dominatum scimus iure optimo censeas . Hunc natum patre Neemania [de quo superius] Historia & monumenta testantur . Thiomil fratri iam vita functo , in regno suffectus est . Ab infantia Simon adpellatus [causam nescire fatemur] crescentibus annis Stephani nomen cum regno assumpsit, solo Mega-Iupani, hoc est Magni Ducis titulo contentus . Sigillum a (k) Lucio relatum aperte rem indicat.

Ibi

(*) In Tab. n. I.

(k) De R. Dal. pag. 256.

Ibi legas :

Σ Φ Ρ Α	--	Λ Ο Υ
Γ / Σ Τ Ε	--	Ζ Ο Υ Η
Φ Α Ν Ο Υ	--	Α Ν Ο Υ Τ
Μ Ε Γ Α	--	Ο Υ Ν Ε Μ
		Α Ν Ι Α

ΣΦΡΑΓΙΣΜΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΕΓΑ-
ΛΟΥ ΖΟΥΗΑΝΟΥ ΤΟΥ ΝΕΜΑ-
ΝΙΑ. Hoc est: *Sigillum Stephani Magni*
Supant filii Nemanja. Mega-Iupanti titulum
constitutum, ut ita dicam, Slavo-Græco
vocabulo, facili negotio comperias. Sed
quum Joannicius Bulgariae Dominus Co-
ronam Regni Bulgarici ab Innocentio
III tunc Romano Pontifice petiisset,
Stephanus quoque noster eundem Serviae
suae titulum enixe rogaverat. Verum
Andrea Hungariae Rege, qui & Serviae
titulo utebatur, id non probante, (1)
nil actum. At Innocentio e vivis subla-
to, Honorius III successor, vitato Ser-
viae nomine, Stephanum percipientem

Re

(1) Acta Innoc.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Regem Rasciæ , (*m*) antiquo Chronographo teste, renunciavit . Eodem tempore Stephanus Dn. Serviz , seu Rasciæ , qui Mega-Iupanus appellabatur missis Apocrisiariis ad Romanam Sedem , impetravit ab Honorio [Tertio] Summo Pontifice coronam Regni; direxit namque Legatum a latere suo , qui veniens coronavit eum , primumque constituit Regem terre sue .

Qua vero de causa Romanus Pontifex insigne decus schismatico homini indulserit , Dandulus noster docet : Stephanus quoque Dominus Raxiæ , & Serviz , qui (*o*) Mega-Iupanus appellatur dum neptem quondam Henrici Danduli Ducis accepisset in coniugem ex suasionem uxoris, abiecto schismate , per nuntios a Papa obtinuit ut regio titulo decoratus esset & per (*p*)

Le-

- (*m*) Archid.ap.Luc.p.156. (*n*) In Chr.L.X.p.340.
 (*o*) Muratorius edidit *Megavipamus* . Perperam .
 (*p*) Is forte fuit Gregorius Crescentius Romanus , de quo Ciaconius (*Vit. Pont. Tom. II. pag. 55.*)
 „ Quare (*Honor. III. ann. 1216.*) Legati Aposto-
 „ lici munus Gregorio Crescentio Romano titulo
 „ Sancti Theodor. Diacono Cardinali in Dania ,
 „ Suecia , Polonia , ac Bohemia commisit , ut Ec-
 „ clesias illas ad primævam pietatem revocaret ;
 „ nec sine fructu ; nam ipsemet Stephani Serviz
 „ & Diocliæ , aliarumque Provinciarum Regis O-
 „ ratores recepit ec. „ Sæpius *Crescentium* S. R.
 Se-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
 "MARIN BARLETI"
 SHKODER (2018)

*Legatum Cardinalem ad hoc missum una cum coniuge coronati sunt . Hæc adnotat Dandulus ad Ann. P. Ziani X. Litteras , quibus Stephanus, posthabito patrio Græcorum Schismate , quo diu vixerat , orthodoxæ militiæ nomen dedit [Pagio (q) hac de re filente prorsus] refert Ciaconius . (r) Hæc earum inscriptio : *Sanctissimo Patri & Domino Honorio III Romanæ Sedis Ecclesiæ universali Pontifici , Stephanus Dei gratia totius Serviciæ, Diocliæ, Tribuniæ , Dalmatiæ , atque Obulmiæ Rex coronatus inclinationem summæ fidelitatis constantia . Cætera , si lubet , apud Ciaconium legas .**

Quænam vero fuerit hæc Henrici Danduli neptis , cuius adductus admonitionibus ad sanctissimam Romanæ Ecclesiæ Fidem sese receperit Stephanus , nostratum forte Scriptorum incuria , non bene compertum . Nonnulli *Dandulam* eam appellatam adstruunt ; nonnulli *Annam* ,
Rai-

Sedis Legati ad Hungaricos, & Dalmatas munere functum certissimis argumentis ostendit Adnotator ad *Hist. Salonit. Thomæ Archid. Spalat.* inter Script. Rer. Dalm. pag. 471, & idem Archidiaconus cap. xxiv. pag. 332.

(q) Breviar. Gest. Pont. Rom.

(r) Tom. II. pag. 55.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Rainerio Dandulo natam Henrici Ducis filio, qui tunc temporis sublimi Procuratoris D. Marci dignitate pollebat. Similitudine nominum fortassis error irrepfit.

Quum ergo in huius Regis Nummo æque ac in cæteris successorum, quos damus, integram Venetorum speciem repræsentari conspicias, hoc factum intelligas a Stephano, ut nobilissimis Venetæ Reipublicæ proceribus, quibus tam arcto adfinitatis vinculo iungebatur, amorem suum, summamque in eorum Patriam reverentiam ultro testaretur. Scriptores probatæ fidei, quibus nostra hæc coniectura fulciatur, revera non suppetunt. Sed quum nulla melior rei huius causa e barbarorum temporum tenebris adhuc emerferit, ad hanc tenendam sententiam, non improbanda coniectura, rerum gestarum observatione adducimur. Verum non tam mordicus nostram tuemur ut cæteras omnes prorsus reiiciendas velimus. Immo & alteram addimus. Barbaro Regi, barbarioris nullisque bonis artibus excultæ gentis, rei Monetariæ artem in integrum defuisse iis præsertim temporibus, facile coniicias. A Venetis petiit.

Hinc

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Hinc factum ut Veneti Monetarii Regi,
cæterum amico, Venetisque principibus
adfini, patrios adferrent typos, iisque
primum ibi Monetam procuderint. Hæc
si arrideat priori præferas. Si neutra,
de tuo pœnu meliora satage proferenda.
Sed ad Nummum tandem.

I.

In adversa:

„ (*) STEPA S STEPA *Stephanus. Sanctus Stephanus, Serviciæ Patronus.*

„ Stephanus stans a dextris [Græcorum more hoc factum adfirmant alii;
„ alii oscitantia artificum] cum corona,
„ tunica & pallio gemmis distinctis;
„ Crucem longam, &, ut aiunt, duplicem tenet una cum Sancto Stephano
„ stante a sinistris cum tunica & pallio
„ & Cod. Evangeliorum læva sustinente
„ ad pectus. Inter Crucem & Regem
„ REX scriptum est. Ad calcem Crucis
„ N. & O.

In averfa vero

(*) In Tab. n. II.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

„ Jesus Christus tunica & pallio ami-
 „ ctus in cathedra gemmis exornata Cod.
 „ Evangel. genibus innixo ; Domini ca-
 „ put ambit nimbus, in quo Crux qua-
 „ drata, in area littera R.

Tria in Nummo hoc observanda ve-
 niunt ; Crucem nempe duplicem , Regis
 vestes , & litteras utraque parte signatas.

De Cruce pauca . Eam in Nummo
 pro Vexillo , quod in Venetis conspici-
 tur , adiectam a Stephano credimus ut
 recens ab se præstitam Rom. Catholicæ
 Sedi obedientiam, Rex a Pontifice tanto
 çohonestatus munere , ostentatione qua-
 dam pietatis, gratique animi, indicaret.
 De duabus litteris N & O , pauciora .
 Priore earum forte innuere voluit *Nee-*
manie gentis cognomen . De altera vero
 nihil nobis coniectandum superest ; quum
 præsertim iniuria temporum exesa , &
 pœne deleta , vix percipi possit . Littera
 R in area adversæ partis *Rascie* , five
 mavis compendio quoddam , *Regni Rascie* ;
 supple *Moneta* . Verum de regali amictu,
 scilicet de pallio & tunica gemmarumfe-
 rie ad oras distinctis , adnotare lubet hunc
 eundem esse, quem a Venetis Ducibus diu
 fer-

servatum agnovimus. Venetos (*) Nummos Grossos XIII & XIV Sæc. confer, iisque adde Bullas Plumbeas, quas damus in Tab. sub n. VI. & VII. Earum vetustior ad Ioann. Dandulum, recentior ad Michaellem Steno pertinent; prior apud Brunatium Patavii adservatur; posterior apud nos. Ex iis, quas Ducalibus Senatus Epistolis scimus avulsas, forma interioris exteriorisque amictus perspicue deprehendi potest: & inde liquet saltem Sæculi spatio in Bullis sive Sigillis harum vestium usum apud Venetos Principes obtinuisse. Dandulum ad Ducalem evectum dignitatem Ann. MCCLXXXIII, Stenum MCCCC tradit Historia. In aliis Nummis, non item. Nam adsunt aliqui ex minoribus Francisci Danduli Ducis Ann. MCCCXXVIII. qui longe diversam pallii speciem referant. Sed de his alibi fusius.

I I.

Sed alter iam subsequitur (*) Nummus

(*) In Tab. n. VIII. & IX.

(*) In Tab. n. III.

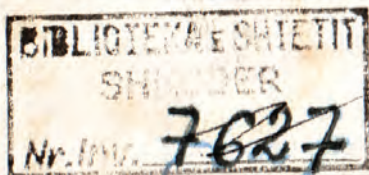
BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

mus nomine *Stephani* insignis, demtisque cruce, & corona apprime superiori similimus. Hunc Brunatius noster delineandum indulgit. Pro cruce Vexillum, pro corona crines concinne in nodum retortos, æque ac in Venetis vides. Sed cui potius Stephano e tribus, qui primum excepere, tribuendus? Stephanus primus [Orbino (s) teste] filium creavit Stephanum qui *Iupani*, sive Ducis titulo contentus, filio regnum armis Chelmia auctum, reliquit. Is, cui primum *Necmania* nomen, cognomen *Crapalus*, assumpto Regno, avitum Stephani nomen suscepit, eoque in regni administratione usus est. *Crapalum* excepit filius Stephanus, Primo pronepos, qui Helenam nobilissimam foeminam, quam Francica gente progenerunt, duxit uxorem. Hinc Reges quatuor Stephani nomine adpellatos habes. Species Nummi omnino priori consona; characterum differentia minima, seu magis nulla. Summa hinc difficultas suboritur cuinam potius adtribuas. Nos nullum ferre iudicium ausi, Lectoribus nostris, harumque rerum

B

rum

(s) L. c.

rum peritis libenter pronuntiandum relinquimus .

I I I.

Sed ex ambagibus hisce ad certiora tandem progrediendum . Tertius subest (*) Nummus Uroscii nomine signatus hoc pacto

UROSIV REX S STEFAN

„ Uroscius stans &c.

In cæteris nil differt a præcedenti , Venetisque æque ac alii per omnia simillimus . Cl. Muratorii auctoritate fulti nos *Milutino* adscribi posse putamus . Peritissimi viri iudicium libenter sequimur .

Uroscius Stephanum , Stephani huius nominis primi pronepotem , patrem habuit; matrem Helenam fœminam nobilissimam Francica gente ortam . Adhuc puer *Milutini* (†) nomen [hoc est *gratus comis*]

(*) In Tab. n. IV.

(†) Muratorius eum *Sanctum* adpellatum cum Orbino adfirmat, atque vita excessisse Ann. MCC-CXXI dubitando tradit . *Ant. Med. Aev. Tom. II. Dissert. XXVII.*

Huic tribuendum credimus Nummum Aureum a Bandurio [*Numm. Imp. T. II. p. 77.*] commemoratum , cuius ectypum in Cinesio Bau-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
MARIN BARLETTI
SHKODER (2018)

comis] fortitus est. Ad Regnum evectus Urosc sive Uroscium adpellari voluit, fratrique Dragutino, qui iampridem in patrem arma moverat, & tunc in fratrem etiam moventi, Provinciam prope Savum regendam dedit. Nec ipsi iam nova molienti & augendi dignitatem percipiendo bellum inferri pro summa, qua pollebat, humanitate, passus est. Sed brevi, nulla relicta prole, rebellis vita decessit. Bis nobilissimis foeminis matrimonio junctus est Uroscius. Primum Elisabeth Stephani Hung. Regis filiae, e qua Uladislavium suscepit. Secundo, filiae Andronici Cæsaris, e qua Constantinum. Nothum etiam e matrona quadam habuit Stephanum nomine, quem novercæ insidiis excæcatum Regno amandari iussit. (u) Huic Cæci cognomen impositum. Moriens Ann. (x) MCCC-VII. Regnum Uladislavio reliquit. Con-

B 2

stan-

delotiano se vidisse testatur. In eo (inquit Band.) Rex sedet cum stemmate insolenti, dextra Crucem, læva globum crucigerum tenens. in ambitu MONETA REGIS VROSI. In parte aversa Lilia Francica expressa sunt. Forte ad innuendum maternum genus.

(u) Michas Madius Hist. de Barbazanis de Spoleto. Script. Rer. Dalm. p. 375.

(x) Ibid.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

stantinum etiam Andronici Cæsaris ex
filia nepotem aliquando regnasse prodit
Nummus insequens argenteus Scodrä si-
gnatus, in cuius antica

D. REX CONSTANTINVS

„ Constantinus sedens corona ornatus,
„ sceptrum dextera, læva Globum tenens.
In postica

S STEFANV. SCVTARI.

Constantinum Regnum affectantem U-
ladislavius frater bello captum, barbaro
insuetoque mortis genere miserrime me-
dium secuit.

I V.

Quartum quem damus (*) Nummum
omnino superioribus similem, addita re-
gali corona, & duplici, longaque Cru-
ce, facile conferendo, comperias. In
epigraphe integrum *Uroscii* nomen expri-
mitur. Ad calcem Crucis N & E *Nee-
mania*. In postica litteræ P R, quas
Princeps sive *Principatus Rascie* interpre-
tamur, Reges duos *Uroscii* nomine ad-
pellatos post primum in *Rascie* Regno
con-

(*) In Tab. n. V.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

confedisse, perhibet Historia.

Horum prior ille idem est Uladislaus, quem Elisabeth Regis Hungarici filia natum nuper diximus. Regno positum, e Stephano Uroscium adpellatum ferunt. Venetum Ducatum aureum [vulgo *Cecchino*] hunc adulterasse, deterioremque dolo malo fecisse, nonnulli autumant. Horum unum vidimus Venetis revera persimilem, sed haud Veneti alicuius Ducis, verum proprio Uroscii nomine signatum. At ingenue fateri cogimur, nobis non satis constare cur huic, vel cuicumque tandem fuerit is, qui hoc fecerit (quod non liquido patet) id vitio vertatur. Poterat enim iure suo Rex, suoque nomine Monetam cudere purioris, impuriorisve metalli; nec subinde dicendum Venetam adulterasse. Quod si contra fas Veneto usum typo obiciamus, reponemus, ea de causa usum, qua vel predecessores sui in argenteis Rasciae Nummis, diuturno temporis intervallo, usi fuerant. Re etenim vera Aligherius noster non adulteratam ab Uroscio pecuniam Venetam neque deteriorem redditam inquit, verum rudi opere neque fa-

tis optimo metallo suam (cæterum Venetæ similem) conflasse ; quod apprime verum .

- - - - *E quel di Rascia, (y)*

Che male aggiustò il conio di Vinegia.

Iniuria igitur a (z) nonnullis Divinæ Comœdiæ Interpretibus, adulteratoris Venetæ pecuniæ nota Uroscio iniusta, quum tantum (a a) propriam informem minusve bonam, non vero alienam, percusserit.

Regno a Magnatibus pulsus, acclamatione in Regem fratre Stephano, quem a patre excæcatum superius narravimus, (b b) in carcerem conicitur, ibique vita functus est. Stephanus itaque regno positus Ann. MCCCXI, Uroscii nomine sibi imposito, pacem cum finitimis iniit & sedulo excoluit. Ærarii res ita & procuravit & auxit ut in iamdiu exhaustum ingentem auri argentique vim summa cum laude intulerit. Huic referimus Inferi-

(y) Paradis. Cant. XIX.

(z) Vellutellus, Daniellus & recentiores.

(a a) Rem paucis expedit vetus Comment. aurum & editum Mediolani Ann. MCCCCLXXVIII, per Martinum Paul. Nidobeatum, & Jacobo Laneo [della Lana] tributum: Et quel di Rascia, che non fece giusta la sua Moneta, che appare Veneziana. Et però dice, che mal giusta.

(b b) Mich. Mad. pag. 375.

BIBLIOTEKA PUBLIKNA
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

scriptionem, quam cum ad inlustrandam
Regum horum ætatem & potentiam fa-
cere possit, integram exscribimus. (cc)

ANNO DOMINI MCCCXIX
MENSE IVNII INDITIONE VI
VROSCIVS REX RASSIAE ET DIO-
CLEAE ALBANIAE BVLGARIAE
AC TOTIVS MARITIME DE CVLFO
ADRIAE A MARI VSQVE AD FLV-
MEN DANVBII MAGNI PRESENS
OPVS ALTARIS YCONAM MA-
GNAM ARGENTEM LAMPADES
ET CANDELABRA MAGNA DE
ARGENTO FIERI FECIT AD HO-
NOREM DEI ET BEATISSIMI NI-
COLAI. EIVS HEREDE ASTANTE
(dd) DE CATERA FILIO DESIFLA-
VE FIDELI ET EXPERTO A PRE-
DICTO REGE DEPVATO ET NOS
RY GERIVS DE INVILIA PROTHO-
MAGISTER ET ROBERTVS DE BA-
RVILLO MAGISTER IN OMNIBVS
PREFATIS OPVS DE PRAEDICTO
MENSE IVNIO INCEPIMVSET PER
TOTVM MENSEM MARTIVM AN-

B 4

NI

(cc) Ext. in Ecclesia Barenfi Sancti Nicolai Episc.
vulgo *de Bari*. Orb. pag. 255.

(dd) *Cangius* edidit *Decatera Dorislave*.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

NI SEQUENTIS CHRISTO FAVEN- TE FIDELITER COMPLEVIMVS .

Alteram adlicimus muro Sacrarîi Ædis
Majoris Tarvisii appensam . Eam refert
Burchelatus (Hist. Tarv. pag. 252.)

MCCCIV die xxv Martii . Franciscus
de (e e) Salomone fuit per excelsum princi-
pem & D. D. Orosum Regem Rasie militari
cingulo donatum .

Is filium Stephanum cognomento Du-
scianum (ff) cum in bello adversus
Bulgaros strenue se gessisset , utriusque
Zentæ præfectura donavit . Sed a proce-
ribus Servianis haud multo post (incer-
tum an filio invito) in carcerem detrus-
sus

(e e) Is fuit frater Castellani de Salomone Episco-
pi Tarvisini .

(ff) Stephanus Dusciani fortissimi, ac potentissimi
Ducis , qui Ann. MCCCXL. Imperatoris Roma-
niæ , Sclavoniæ , & Albanæ titulum propria au-
thoritate sibi contulavit , Nummos duos ex argento
vidimus :

„ I. STEPANOS. RASIE : 7 : B. T. REX . Ste-
„ phanus Rasie , & Bulgariae totius Rex . Impera-
„ tor sedens , corona ornatus , sceptrum tenens .

S. TRIFONIS. CATARENS. Sanct. Tripho
[Cathari Patronus] stans , nimbo redimitus .

„ II. STEPHANUS IMPERATOR . Impera-
„ tor sedens , dextra sceptrum , læva globum cru-
„ cigerum sustinens .

S. TRIPHON CATHAREN . Sanct. Tripho
stans .

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

fus & suffocatus sub Ann. MCCCXX-
XIII. vitam cum Regno amisit .

Utrum vero Uladislavio , an Stephano
huic , ambo deinde Uroscii nomine Re-
ges , Nummus noster referri debeat , bre-
vissime disquirendum .

Nobis rem accurate dispicientibus , Ste-
phano duabus de caussis referendus vide-
tur . Speciem Nummi , characterum for-
mam , metallique impurioris notam cum
subsequentibus potius quam cum præce-
dentibus convenire arbitramur . Horum
tamen minima est differentia . Corona
insuper , qua Regis caput præcingitur ,
& Crux duplex , cui manum admovent ,
amplioris dignitatis & potentiæ coniectu-
ram præbent ; quibus revera Uladislavium
a Stephano longe superatum , relata re-
rum series cumulate testatur . Num vero
hæc aliquid ponderis sententiæ nostræ in
tanta rerum ambage conferre queant , ius
dicant æqui , peritique Lectores .

V.

Quintus & postremus , quem proferi-
mus , ille idem (*) Nummus est , quem
ex-

(*) In Tab. n. VI.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

exhibet Bandurius , Epigraphe URO-
SIV , Stellæ , & singularis Crucis figura
id perspicue ostendunt. Quo loco ab eru-
ditissimo Viro conlocatum invenimus, nos
dimovere non ausimus. Ad illius inlustra-
tionem hæc Bandurius . (gg)

„ Uroscius Stephani & Helenæ Bulgaræ
„ filius , Rex a patre (Stephano Dusciano)
„ renuntiatus est. Hoc extincto , mense
„ Decembri an. 1356. Imperatoris ti-
„ tulum sibi perinde atque ille adroga-
„ vit . Sed sub ipsa initia bello appetitus
„ a Sinisciano patruo , maximam Thes-
„ saliaë partem amisit ; deinde plerique
„ procures præfecturarum sibi commissarum
„ Dominatum in solidum arripue-
„ rant : postremo cum Vucascino , quem
„ Regia dignitate Imperatoriæ scilicet
„ obnoxia ornaverant , quique obsequium
„ detrectabat , bellum inferret , captus
„ & in Serviam abductus est , nec multo
„ post fugam meditari infimulatus , clava
„ in caput impacta interfectus est anno
„ 1368. duodecimo ex quo imperare cœ-
„ perat .

Ex his Bandurium Uroscio Stephani

(gg.) Tom. II. pag. 772.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Dusciani Imper. filio Nummum tribuere colligas ; quem postremum e Neemanian gente in Serviae Regno scimus consedisse. Attamen ne de veritate rei male mereri videremur , prætermisâ hic nolumus argumenta duo , quibus fulti , hunc eundem Nummum Uroscio Dusciani filio detrahunt nonnulli , & cuippiam ex iis superius recensitis tribuendum docent . Illud igitur primo observandum venit , quod quum Pater pecuniam non ad Venetos sive alienos typos , sed ad suos tantum obsignatam voluerit (nullus enim repertus adhuc Dusciani Nummus , qui seu Venetum seu alienum referat) haud facile credi possit quod filius Uroscius , a paterno more digressus , iterum ad Venetos typos obsignandam præceperit .

Secundo , testatur Historia , & cum Historia Bandurius , hunc eundem Uroscium Imperatoris titulum , patris exemplo præeunte , sibi adrogasse . Cur ergo nobilissimam , atque a parente traditam Imperatoris adpellationem in Nummis suis neglexisse credendum ? Uroscium hanc detrectasse , contra fidem Historiæ , nemo affirmaverit . Verum Regis tantum non
Im-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Imperatoris titulo Nummum notatum legas. Nos gravissimi argumenti vim ægre dissimulari posse fatemur.

Sed antequam Commentariolo nostro finem faciamus, rerum harum amatoribus non iniucundum fore arbitramur, si & Regum Hungariæ Nummum Venetis typo adfinem, nunc primum æri diligenti opere incisum, vulgaremus. Nummus ex argento & pondere & specie parum a relatis, & proinde a Venetis, distat. Metallum excipe longe peioris notæ. Apud nos extabat; sed nuper amico dono dedimus.

In averſa:

(*) KARVLVS REX S STEFAN

„ Carolus ſtans, imberbi ac juvenili
„ aſpectu, cum corona, toga, & pallio,
„ dexteram Vexillo admover, læva ſceptrum
„ tenet. S. Stephanus, pro ut in præceden-
„ tibus. Ad calcem Vexilli Crux quadrata.

„ In averſa:

Jefus Chriſtus ſedens. In area ex utraque parte Lilia Francica.

Carolo Roberto, ſeu mavis (*bb*) *Caro-
berto* Hungariæ Regi Nummum adiudica-
mus

(*) In Tab. n. VII.

(*bb*) Luc. pag. 188. Rainald. 1299. n. 12. &
1303. n. 14.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

mus , eoque tempore eusum , quo ,
iudice & fautore Bonifacio VIII Pont.
Max. , Regni corona per Legatum
Pontificis, Albæ insignitus est. Liliagen-
tem produnt. Is Carolum Martellum An-
degavensem e Sicilia Regibus , patrem ha-
buit . Andegavenses regali Francorum
gente fluxisse quis ignoret? Anno MCCC
dum XI ætatis suæ ageret , e Sicilia in
Hungariam missus ; postmodum Anno M-
CCCX tandem in Regem coronatus est.
Ob Hungaricorum procerum intestina dis-
fidia nutanti auctoritate diu imperavit .
Verum compositis rebus, Mladenum Dal-
matiae tyrannum bello devictum , capti-
vum in Hungariam abduxit . Regnum non
modo strenue tutatus est , sed plurimum
etiam auxit , profligato Matthæo Trint-
schiniensi Comite prope Cassoviam . De-
mum xxvii Kal. Aug. Ann. MCCCXLII
Ludovico maximo natu e filiis , hærede
relictò , (ii) e vivis sublatus est.

Non defuerunt qui Nummum Carolo
Martello Caroberti patri , Hungariae Re-
gi , ut ita dicam designato ,tribuendum
putarint. Sed stolidè admodum . Imberbis
& iu-

(ii) Abrah. Baschay. Chronolog. Reg. Hung.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

& iuvenilis Caroli aspectus fatis indicat
 cui recte censeas , quove tempore obli-
 gnatum teneas . Hæc de Nummo . Nunc
 de causa , qua Venetos referat . Andre-
 am III cognomine Venetum , Carolus Ro-
 bertus in Regno excepit . Andreas e Ste-
 phano Andreæ II nepote , & Thomassina
 Maurocena Veneta Matrona ortum duxe-
 rat . Ex quo *de Morexinis* etiam (*kk*)
 adpellatus est . Rex Venetiis natus , Ve-
 netorum adfinium immensis opibus in re-
 gno (*ll*) conlocatus , firmatusque fuerat .
 Parentes & patriam constanti reverentia ,
 parique amore ita prosequutus est semper
 ut Bonfinio (*mm*) & Sanuto (*nn*) te-
 stibus , *gentilitia* Maurocenorum arma usur-
 paverit , *cruce alba cum circulo* tantum
 adiecta , *ut a ceteris Nobilissima Maurocena*
gentis , dignosceretur . Parentis [ea sunt
 Bonfinii verba] *nobilitatem usque adeo præ-*
veneratus ut rerum potitus , humilioris for-
tune insignia præ matris amore , & illius
urbis reverentia non spreverit . Cur ergo
 mi-

(*kk*) Chron. Mss. Bibl. Sancti Marci Vene-
 n. 19. C. 5. 3.

(*ll*) Thurocz. Chron. Hung. Cap. LXI.

(*mm*) Rer. Hung. pag. 307.

(*nn*) Vit. Duc. Venet. pag. 578.

mirum si ad Venetos typos Hungaricam Monetam etiam conflare mandaverit? Cuius proinde Carolus Robertus in regno susfectus, speciem, prout coniecimus, imitatus, adiectis tantummodo Liliis, hunc Nummum ediderit. Difficillimis temporibus Carolum in Regnum pervenisse constat; typi ad cudendam Monetam fortasse deerant; Andreae paratos invenit: hisce usus est. Hæc tamen divinando potius, quam adfirmando scribimus. Nullum etenim Andreae Nummum Venetos referentem adhuc vidimus; ex quo coniectura nostra quam maxime firmaretur. Unum habuimus ab amicissimo Viro, qui nobis largitus est, Andreae Veneto tributum, Venetisque revera persimilem. Sed characteribus nimium adtrititis, nullum explicari potuimus Regis nomen. -- NGARIE REX commode legi poterat; cætera frustra tentavimus.

Hæc demum ea sunt, quæ de Nummis hisce dicenda nobis instituera-
mus; plura allaturi, si per nos licuisset. Sed labefactatis rebus nostris, ac stomachi tyrannide, animique anxietate pœne delati, plura, prout in votis erat, præstare

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

stare nequivimus . Utinam tandem Deus
Opt. Max. nos fartos, tectosque velit, &
Sapientissimi florentis hujus, sanctissimæque
Reipublicæ Viri , quibus Rei Litterariæ
summa demandata potestas , nobis hu-
manioribus disciplinis inhiantibus , otium
faciant , laboribusque nostris exoptatum
finem imponere non dedignentur .

VIVAT. FLOREAT. QUI. LEGIT.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

AR.

VIII

IX

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)